

La Capçada

Navàs

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Sector nord-oest del terme municipal. Antic terme del castell de Castelladral, parròquia de Sant Miquel de Castelladral.
Emplaçament	Al sud e Palà Vell de la variant en surt una pista forestal en direcció a cal Tiet, en paral·lel a la riera d'Hortons. A cal Tiet seguir uns 800 m i trencall a l'esquerra (nord) uns 2,5 Km fins la Llastanosa, i seguir 1,5 Km més.
Alçada:	604

Coordenades:

Latitud:	41.91399
Longitud:	1.7558
UTM Est (X):	396819
UTM Nord (Y):	4640975

Classificació

Número de fitxa	08141 - 284
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Medieval Modern Contemporani Popular
Segle	XIV-XX
Estat de conservació	Bo
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BPU
Observacions protecció:	Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb el núm. 46.EA. Nivell 2. Conservació. Nivell 4. Ambiental / Nivell 6. AEA Pla Especial Urbanístic del Catàleg de Masies i Cases rurals en Sòl no urbanitzable de Navàs, aprovat el 2012, amb el núm. 92.
Data aprovació:	dc., 20/02/2019 - 12:00
Accés	Difícil
Ús actual:	Productiu

Titularitat	Privada
Titular:	08140A011000400000IR
Fitxes associades:	
<u>Balma i dipòsit de la Capçada</u>	
<u>Roc esquerdat</u>	
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dj., 20/05/2021 - 16:45

Descripció

Masia de grans dimensions, d'origen medieval, emplaçada en una zona terrassada a la capçalera del torrent de Tauler, d'aquí probablement el nom de Capçada. Consta d'un gran cos residencial de planta rectangular (amb planta baixa més dos pisos i golfes) que té adossat un petit cos amb tines al sud-oest. Per la banda sud i est el conjunt queda tancat per un barri o baluard on trobem un conjunt de coberts, un dels quals d'unes dimensions considerables. El cos residencial principal és fruit de diverses fases constructives que són difícils de determinar, però la construcció actual és fruit bàsicament de les ampliacions que s'hi van fer al començament del segle XVIII (1717 i 1727 segons dues inscripcions). La façana principal, encarada vers migdia, s'ordena a partir d'un portal adovellat i té dos eixos d'obertures, no del tot regulars, a les plantes superiors. Les de la part més alta han estat refetes amb emmarcaments de maó, probablement ja al segle XIX. La casa té una altra façana destacada a llevant, amb diverses finestres i balcons de diferents èpoques, algunes amb restes de motllures. Els balcons es recolzen sobre mènsules de ferro forjat, i el parament d'aquesta part és de major qualitat, format per carreus disposats en filades. A l'angle nord-oest hi ha adossat un pou o cisterna.

La part posterior de la casa acull la capella, dedicada a la Mare de Déu del Carme. Queda integrada en el mateix cos residencial i tan sols queda ressaltat per la presència d'un portal coronat amb arc de mig punt amb un petit rosetó al seu damunt. A l'interior la capella conserva una talla de la Verge de l'escola d'Olot i pintura mural modernista. Pel que fa a la resta d'estances, la masia conserva la tipologia clàssica, amb murs interiors a pedra vista i estructura de fusta. En un parament de la sala s'hi poden veure vestigis d'un arc apuntat de tradició gòtica que prové de la planta inferior.

Són interessants els grans coberts que tanquen el barri o lliça pel costat sud-est, datats a la dècada de 1880. El de major dimensions presenta una estructura interior sostinguda per quatre pilars centrals i una galeria amb tres arcs a la façana exterior. El cobert situat al nord-est conserva una premsa de vi amb inscripció del 1885 i un molí d'oli o trull, probablement contemporani. Separada i uns metres a ponent s'aixeca una altra pallissa.

Observacions:

Inscripcions: 1656 (en un porta d'accés al barri al sud-oest), 1621 (en una petita pica de pedra), 1717 (llinda a la façana de ponent), 1727 (llinda en una finestra de la façana de llevant), 1869 (a la cantonada sud-oest), 1880, 1884 (als coberts), 1885 (premsa de vi), 1900 (portal del cobert sud).

En un mur exterior al costat nord es conserven diverses peces de pedra amb una canalització que semblen provenir d'algun tipus d'aqüeducte.

Història

Aquesta masia és d'origen medieval, i les primeres notícies que en coneixem són del segle XIV. La Capçada apareix esmentada l'any 1305, quan el cavaller Arnau d'Olivella reclama el delme de les olives del mas Capçada. Apareix també entre la llista de masos citats abans del fogatge de 1365-1370. A la zona de Castelladral els que hi figuren són Arboceda, Garriga erma, Olivella, Toro i Cabrafiga, Coromines, La Capçada i Les Cots. Segons Josep Maria Badia, és probable que la capella de la Mare de Déu del Carme de la Capçada fos erigida al segle XVII, com les altres capelles privades de la Sagrada Família a la Rovira, la de Sant Pere de Vallbona i la capella propera de la Llastanosa, construïda l'any 1619.

Al segle XVI i, sobretot, a principis del XVIII la masia es va engrandir fins aconseguir el volum actual. Ja al segle XIX, en el nomenclàtor de masies de la província de Barcelona dels anys 1861-1862 apareix anomenada com "La Capsada". Hi consta que és una "Alquería (casa de labor)", que estava situada a 4 km del nucli de l'ajuntament de Castelladral. Tenia 2 edificis, un habitat constantment i un de deshabitat, d'un i tres pisos respectivament. No es fa referència a la capella. En aquest segle es van fer algunes reformes a la façana sud de la casa i, sobretot, els anys del boom de la vinya, a la dècada de 1880, es van construir els grans coberts. L'any 1903 es va reformar la capella de la Mare de Déu del Carme, tal i com consta en una inscripció del portal. Recentment la Capçada ha estat adquirida pels propietaris del Sunyer, el mas principal de Valldeperes.

Bibliografia

BADIA, J.M. (1988). "Navàs". *Història del Bages*, Volum II. Edicions Parcir. Manresa, p. 162-163, 180.

CAIXAL, ÀLVAR; VILAMALA, Imma i altres (2018). *Pla Especial Urbanístic de protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages)*. Ajuntament de Navàs. Fitxa 46.EA

PIÑERO, J. (1995). *Inventari del Patrimoni Arquitectònic i Històric de Navàs*. Ajuntament de Navàs. Fitxa RU. 29.

